

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету
від 27.04.2020, протокол № 4

ПОЛОЖЕННЯ
про викладацьку практику
здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

Дніпро
2020

Положення про викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» / Мін-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. – Д.: НТУ «ДП», 2020. – 28 с.

Розробники: Азюковський О.О., Кузьменко О.М., Тюрю Ю.І.,
Удовік І.М., Колісник Л.О.

Рецензенти: Процив В.В., Згерський Р.А.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ВИКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ	4
3. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВИКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ	5
4. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ	6
5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	7
ДОДАТКИ	8
<i>Додаток 1</i>	8
<i>Додаток 2</i>	10
<i>Додаток 3</i>	12
<i>Додаток 4</i>	14
<i>Додаток 5</i>	15
<i>Додаток 6</i>	16

1. Загальні положення

1.1. Положення про викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (далі – університет) визначає зміст та організаційно-методичні засади проходження викладацької практики аспірантами, які навчаються з відривом та без відриву від виробництва в університеті.

1.2. Викладацька практика (далі – практика) є складовою частиною освітнього процесу здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) (далі – здобувачі), обов'язковим компонентом підготовки науково-педагогічних працівників, що забезпечується поєднанням теоретичної підготовки з практикою.

1.3. Практика є комплексним процесом підготовки здобувачів до майбутньої професійної діяльності, яка покликана забезпечити формування професійно-педагогічних умінь і навичок у навчально-виховній роботі та включає викладання навчальних дисциплін (навчальну роботу), науково-методичну роботу, набуття досвіду організації освітньої діяльності, формування педагогічної майстерності.

1.4. Об'єктом практики є науково-педагогічна діяльність у закладі вищої освіти, а предметом – закономірності, прийоми, способи, методи та засоби науково-педагогічної діяльності, зумовлені її цілями, завданнями і змістом.

1.5. Організація та проведення практики здійснюється у відповідності до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 23.03.2016 № 261, та вимог Положення про проведення практики здобувачами вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

1.6. Термін проходження викладацької практики визначається графіком освітнього процесу.

1.7. Для здобувачів, які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії та мають науково-педагогічний / педагогічний стаж, практика рішенням кафедри, за якою закріплений здобувач, може бути скорочена або зовсім не проводитися (за умови надання позитивної характеристики з місця роботи).

2. Мета, завдання та зміст викладацької практики

2.1. Мета викладацької практики – набуття вмінь та навичок щодо організації освітнього та виховного процесу у закладі вищої освіти; методики підготовки та проведення навчальних занять, організації самостійної та індивідуальної роботи студентів; засвоєння основ навчально-методичної діяльності у закладах вищої освіти.

2.2. Практика організовується та проводиться на кафедрах університету з метою виконання наступних завдань практики:

– закріплення й поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;

- отримання уявлень про діяльність кафедри на посаді науково-педагогічного працівника у період проходження практики;
- набуття досвіду проведення лекційних, практичних (семінарських, лабораторних) занять, а також консультацій;
- засвоєння та аналіз норм законодавства про освіту та підзаконних нормативних актів, якими регулюється освітня діяльність у вищій школі;
- впровадження результатів дисертації в освітній процес;
- формування педагогічних здібностей на основі первинного досвіду практики;
- ознайомлення з основами ораторської та педагогічної майстерності;
- формування навичок самоосвіти і самовдосконалення.

2.3. Зміст практики здобувачів узгоджений із напрямками діяльності науково-педагогічних працівників (навчальна, методична, наукова та організаційна робота) й відображений в індивідуальному плані проходження практики (Додаток 1).

2.4. Кількість кредитів ЄКТС, відведених для практики, регламентується освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії. Співвідношення обсягу методичної, наукової та організаційної робіт до навчальної становить 80% та 20% відповідно.

3. Організаційні основи та порядок проведення викладацької практики

3.1. Практика організовується та проводиться на кафедрах університету.

Здобувач може пройти практику в інших закладах вищої освіти України або іноземних держав (крім держави, що визнана Верховною Радою України державою-агресором чи державою-окупантом).

3.2. Практика може проводитись за очною або дистанційною формою навчання залежно від обставин, що визначаються відповідним наказом ректора університету.

3.3. Здобувач під керівництвом наукового керівника у визначений строк (як правило до 1 грудня) повинен скласти індивідуальний план проходження викладацької практики та затвердити його у завідувача кафедри.

3.4. Безпосереднє керівництво практикою покладається на наукового керівника здобувача (далі – керівник практики) та науково-педагогічного працівника, що відповідає за організаційно-методичні засади проведення практики (далі – відповідальний за практику) згідно з його навантаженням.

3.5. Керівник практики повинен:

- надавати допомогу організаційного та методичного характеру навчальній взаємодії та з підготовки здобувачем індивідуального плану проходження практики, звіту про проходження практики (Додаток 2), план-конспектів проведення занять;
- підготувати відгук-характеристику на здобувача за результатами проходження практики (Додаток 3).

3.6. При проходженні практики здобувач зобов'язаний:

- виконувати заходи заплановані в індивідуальному плані проходження практики;
- виконувати вказівки керівника практики, що стосуються організації та проходження практики;
- вивчити нормативно-правові акти з питань законодавчого та нормативно-правового регулювання питань вищої освіти в Україні, організації освітнього процесу й діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти та в університеті (перелік документів для вивчення визначається завідувачем кафедри);
- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, правил внутрішнього розпорядку;
- дотримуватися норм моралі, академічної доброчесності та професійної етики.

3.7. У межах завдань практики здобувач має право:

- ознайомитися з номенклатурою справ кафедри (обліково-звітними та навчально-методичними матеріалами);
- користуватися матеріально-технічною базою кафедри;
- звертатися за консультаціями з надання методичної допомоги до керівника практики та відповідального за практику;
- відвідувати заняття керівника практики та/або досвідчених науково-педагогічних працівників кафедри з метою вивчення методики викладання та передового педагогічного досвіду;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації та порядку проведення практики.

3.8. Відповідальність за організацію, проведення й контроль викладацької практики покладається на завідувача кафедри.

4. Форми та методи контролю. Оцінювання результатів практики

4.1. Поточний контроль здійснюється керівником практики та відповідальним за практику протягом проходження здобувачем практики шляхом оцінки його систематичної роботи.

4.2. Підсумковий контроль здійснюється наприкінці проходження практики у формі диференційованого заліку.

4.3. При визначенні підсумкової оцінки з практики враховуються результати оцінювання виконання здобувачем індивідуального плану проходження практики та захисту результатів практики перед комісією у формі звітнього засідання кафедри.

4.4. Під час оцінювання й захисту результатів практики відповідно керівником практики та на засіданні кафедри рекомендовано керуватись Критеріями оцінювання результатів виконання індивідуального плану проходження викладацької практики (Додаток 4) та Критеріями оцінювання захисту звіту про проходження викладацької практики (Додаток 5).

Загальна оцінка з практики за інституціональною шкалою оцінювання складає 100 балів.

4.5. До захисту результатів практики допускаються здобувачі, які в повному обсязі виконали індивідуальний план проходження практики та надали відповідну звітну документацію.

4.6. За підсумками проходження практики здобувач подає на кафедру такі звітні документи:

- звіт про проходження практики, погоджений із керівником практики (якщо завідувач кафедри є керівником практики, то звіт лише затверджується);
- відгук-характеристику керівника практики.

4.7. Підсумки практики та результати захисту узагальнюються та відображаються в протоколі засідання кафедри.

4.8. Звіт про проходження практики та витяг із протоколу засідання кафедри (Додаток 6) подаються здобувачем до відділу аспірантури та докторантури.

5. Прикінцеві положення

5.1. Положення поширюються на учасників освітнього процесу, що забезпечують здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, та разом із додатками оприлюднюються на сайті університету.

5.2. Положення підлягає перегляду та доопрацюванню, відповідно до змін нормативної бази України у сфері вищої освіти.

5.3. Зміни та доповнення до Положення розглядаються та затверджуються Вченою радою університету.

5.4. Відповідальність за впровадження Положення несуть керівники факультетів (інститутів) та завідувачі кафедр.

ДОДАТКИ

Додаток 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____

_____

(дата)

(прізвище та ініціали)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

проходження викладацької практики здобувачем вищої освіти
ступеня доктора філософії

_____

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____

(назва кафедри)

_____

(спеціальність, освітня програма)

у період з «_____» _____ 20__ року до «_____» _____ 20__ року

п/п	Заплановані заходи	Термін виконання	Відмітка про виконання (власноруч)	Примітка
1	2	3	4	5
Навчальна робота				
1.	підготовка та проведення лекційних занять у присутності керівника практики			
2.	підготовка та проведення практичних (семінарських, лабораторних) занять у присутності керівника практики			
3.	підготовка та самостійне проведення лекційних занять			
4.	підготовка та самостійне проведення практичних (семінарських, лабораторних) занять із використанням інтерактивних форм роботи зі студентами, інших технологій навчання, наочних матеріалів (презентації, відеофільми, віртуальні екскурсії, віртуальні лабораторні роботи тощо)			
5.	організація та проведення консультації для студентів			
6.	підготовка звітних матеріалів			

Методична робота				
7.	ознайомлення з нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу в закладах вищої освіти			
8.	ознайомлення з організацією навчальної та методичної роботи кафедри			
9.	ознайомлення з освітньою програмою та навчальним планом спеціальності			
10.	ознайомлення з матеріалами навчально-методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни			
11.	відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних) керівника практики та/або досвідчених науково-педагогічних працівників кафедри			
12.	підготовка необхідних методичних та дидактичних матеріалів для проведення занять			
13.	підбір та підготовка наочного матеріалу (презентацій, таблиць, малюнків, схем тощо) до проведення заняття			
14.	розробку завдань для поточного контролю знань студентів (тестів, запитань із повною відповіддю тощо)			
15.	участь у вебінарах, скайп-конференціях, інтернет-конференціях освітнього спрямування за допомогою мережі «Інтернет»			
Наукова робота				
16.				
Організаційна робота				
17.				

Здобувач

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

ПОГОДЖЕНО:

Керівник практики

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____

(дата)

_____

(прізвище та ініціали)

ЗВІТ

про проходження викладацької практики здобувачем вищої освіти
ступеня доктора філософії

_____

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____

(назва кафедри)

_____

(спеціальність, освітня програма)

_____

(текст звіту відповідно до змісту практики)

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Під час проходження викладацької практики мною проведено навчальні заняття:

№	Форма занять	Навчальна група	Назва навчальної дисципліни	Тема заняття
1	Лекція			Тема заняття 1
2				Тема заняття 2
3	Практичні (семінарські, лабораторні)			Тема заняття 1
4				Тема заняття 2
5	Консультація			Тема

Пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу та покращення організації і проведення викладацької практики: _____

_____

Труднощі та недоліки, що мали місце під час проходження викладацької практики: _____

_____

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали здобувача)

Висновок та зауваження керівника практики: _____

_____

Рекомендується (не рекомендується) до захисту з оцінкою _____

(50 - 70)

Керівник практики _____

(посада, прізвище та ініціали)

_____

_____

(дата)

_____

(підпис)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____

_____

(дата)

(прізвище та ініціали)

ВІДГУК-ХАРАКТЕРИСТИКА КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ
про проходження викладацької практики
здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії

(прізвище, ім'я та по батькові)

У період практики здобувач <ПІБ здобувача> працював(ла) над підготовкою необхідних навчально-методичних матеріалів до проведення лекційних / практичних (семінарських, лабораторних) занять:

№	Форма занять	Навчальна група	Назва навчальної дисципліни	Тема заняття
1	Лекція			Тема заняття 1
2				Тема заняття 2
3	Практичні (семінарські, лабораторні)			Тема заняття 1
4				Тема заняття 2
5	Консультація			Тема

У процесі підготовки та проведення занять здобувач <ПІБ здобувача> проявив(ла) себе як ініціативний(а), працелюбний(а) і відповідальний викладач. Продемонстрував(ла) гарні теоретичні знання і вміння самостійно виконувати завдання практики:

– аналізувати нормативно-правові акти, які регламентують діяльність, планування й організацію освітнього процесу в закладах вищої освіти;

- планувати та проводити навчальні заняття згідно з робочою програмою навчальної дисципліни;
- аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу й використовувати її в педагогічній діяльності;
- розробляти навчально-методичні матеріали до різних видів аудиторних занять;
- володіти різними способами структурування і представлення навчального матеріалу, методами та засобами складання завдань, вправ тощо;
- використовувати сучасні освітні технології і прийоми навчально-пізнавальної діяльності;
- спілкуватися зі студентською аудиторією, організовувати та керувати пізнавальною діяльністю студентів;
- здійснювати контроль та оцінку результатів навчання студентів;
- організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність.

ВИСНОВОК: <ПІБ здобувача> виконав (не виконав) індивідуальний план проходження викладацької практики в повному (не повному) обсязі, рекомендується (не рекомендується) до захисту з оцінкою $\frac{\quad}{(50 - 70)}$.

Керівник практики _____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

**Критерії оцінювання результатів виконання індивідуального плану
проходження викладацької практики**

Критерії оцінювання	За національною шкалою	За бальною системою
здобувач у повному обсязі, самостійно виконав індивідуальний план проходження практики; досконало володіє теоретичними знаннями та може їх застосовувати на практиці, під час викладання навчальних дисциплін; наполегливо та сумлінно виконував завдання практики; самостійно і правильно розробляв та оформлював навчально-методичні та дидактичні матеріали; дотримувався правил внутрішнього розпорядку	Відмінно	65–70
здобувач виконав індивідуальний план проходження практики за незначної сторонньої допомоги; має хороші теоретичні знання, що продемонстрував під час проведення навчальних занять; виконував заплановані заходи, але відчував незначні труднощі в процесі підготовки до них та аналізі досягнутих результатів; правильно оформлював та розробляв навчально-методичні та дидактичні матеріали користуючись незначною допомогою з боку керівника практики; дотримувався правил внутрішнього розпорядку	Добре	57–64
здобувач виконав індивідуальний план проходження практики користуючись постійною допомогою; має задовільні теоретичні знання, що продемонстрував під час проведення навчальних занять; виконував заплановані заходи, але відчував труднощі в процесі підготовки до них та аналізі досягнутих результатів, що потребувало постійного контролю та корекції з боку керівника практики; оформлював та розробляв навчально-методичні та дидактичні матеріали допускаючи помилки; дотримувався правил внутрішнього розпорядку	Задовільно	50–56
здобувач не виконав індивідуальний план проходження практики; має задовільні теоретичні знання, але не зміг їх продемонструвати під час проведення навчальних занять; не набув вмінь розробляти необхідне навчально-методичне та дидактичне забезпечення освітнього процесу, навіть за сторонньої допомоги та підтримки; не дотримувався правил внутрішнього розпорядку	Незадовільно	0–49

**Критерії оцінювання захисту звіту про проходження
викладацької практики**

Критерії оцінювання	Кількість балів
здобувач під час захисту звіту про практику демонструє всебічні, глибокі знання щодо нормативної бази, вільно відповідає на всі питання, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять. Допускає 1–2 незначних помилок через неухважність, які сам виправляє	25–30
здобувач під час захисту звіту про практику демонструє хороші знання щодо нормативної бази, дає відповіді на питання в певній логічній послідовності, допускає 2–3 незначні помилки, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять і за допомоги, їх виправляє	18–24
здобувач під час захисту звіту про практику виявляє не досить повні знання щодо нормативної бази, не здатний відповісти на поставлені питання на рівні репродуктивного відтворення, допускає 3–4 помилки, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять, відповіді дає неповні, навіть у разі допомоги	10–17
здобувач під час захисту звіту про практику не демонструє знань щодо нормативної бази або більшої частини вимог, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів та методикою проведення різних видів навчальних занять, суттєві помилки не виправляє, незрозуміла побудова відповіді на поставлені питання	1–9

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ВИТЯГ

з протоколу № _____

засідання кафедри _____

від «__» _____ 20__ р.

ПРИСУТНІ:

СЛУХАЛИ: захист результатів викладацької практики аспіранта 2-го курсу навчання <ПІБ здобувача> (науковий керівник _____).

ВИСТУПИЛИ:

1. <ПІБ здобувача> аспірант гр. _____, щодо виконання індивідуального плану проходження викладацької практики.
2. Відповідальний за практику _____, щодо виконання <ПІБ здобувача> індивідуального плану проходження викладацької практики в повному (не повному) обсязі.
3. Керівник практики _____, щодо виконаної <ПІБ здобувача> роботи та оформлення звіту про проходження викладацької практики.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити звіт про проходження викладацької практики аспіранта 2-го курсу <ПІБ здобувача>.
2. За результатами захисту результатів викладацької практики <ПІБ здобувача> отримав _____ балів.
3. За результатами виконання індивідуального плану проходження викладацької практики та захисту її результатів встановити, що загальна оцінка з викладацької практики <ПІБ здобувача> становить _____.
4. Надати до відділу аспірантури та докторантури: ухвалений звіт з проходження викладацької практики <ПІБ здобувач > та витяг з протоколу кафедри.

Завідувач кафедри

_____

(назва кафедри)

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

Секретар кафедри

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

Навчально-методичне видання

Азюковський Олександр Олександрович
Кузьменко Олександр Михайлович
Тюра Юлія Іванівна
Удовік Ірина Михайлівна
Колісник Лариса Олексіївна

ПОЛОЖЕННЯ

**про викладацьку практику здобувачів вищої освіти
ступеня доктора філософії
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»**

Видано
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842 від
11.06.2004 49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19.